

Izhaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne.

Stane na leto K 10.—

1/2 leta 5.—

1/4 „ 2.50

Posamične številke stanejo 8 vin.

Na naročila brez doposlane naročilne se ne oziramo.

SOČA

Telefon št. 85.

Vse za narod, svobodo in napredek! Dr. K. Lavrič.

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. na desno.

Upraviništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v Gorški Tiskarni.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

Oglas in poslanica se računijo po Petit-vrstah, če tiskano 1-krat 16 vin., 2-krat 14 vin., 3-krat 12 vin. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostoru. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Oj Slovenci, kje se naša prava!

Ni jubileja, ki bi bil za Slovence tako žalosten, kakor jubilej, ki ga praznujemo jutri, petstoletnico, odkar se je zadnjič glasila z vojvodskega prestola na Gosposvetem polju na Koroškem slovenska govornica. Tisti dan je zadnjič vršil slovenski kmet svojo pravico, da je v slovenskem jeziku ustoličil koroškega vojvodo. Pa ne samo radi tega je ta petstoletnica za nas najžalostnejši jubilej, temveč ker pomeni l. 1414 za nas skoraj začetek konca. V tistem hipu, ko se je morala umakniti slovensčina s svojega visokega mesta, v tistem hipu je izgubil tudi slovenski narod svoje pravice in mesto slovensčine je zavladovala nemščina in nad slovenskim ljudstvom je zagospodaril nemški graščak.

Ni se zgodil sicer nakrat za nas tako žalostni preobrat, da je postal Koročan nemški, da je začel nad nekdanj svobodnim kmetom viliti bič nemški valpet, slovenski narod se je branil, ali ohdajal ga je silen železen obroč sovražnih narodov in na tilniku mu je sedel tujec in mu jemal pravico za pravico. Pa čeprav je bil narod v taki meri tlačjen, v srcu so še tlele iskre, ki so mogle razvneti njegove sile, da je vstal za stara prava, da se je zopet zblestela njegova slava. In ko je bil pritisk tujca najhujši, tedaj je vstal Guhec, tedaj je koval svoje žensialne naklepe Koročan, hrvaški in slovenski kmet pa je hitel v boj za stara prava. Ali bil je preslab in Sava se je rdečila od krvi zatiranih in silnim hrastom so se lomile veje od teže obešenih kmetov. Ves napor je bil brezuspešen, narod se ni mogel osvoboditi, nad njim je robstvo razprostrlo svoja krila.

Zgubljena je bila bitka za državno svobodo, zgubili smo pa tudi bitko za duševno svobodo. Naobraženci, vneti za lepoto jezika, vneti za blagor domovine so preganjani uspešno izkopali iz pozabljenja slovensko govornico in v dalini tujini so se trudili, da je napredoval slovenski narod v isti meri ko drugi, prosti in svobodni narodi. Njih trud je nam dal slovensko književnost in proste misli so bile dovoljene za hip v domovini. Pa prehitro je prišla slana in pomorila vse, da je le bled spomin ostal na v kalu zatrti pokret naroda. Tedaj pa je noč nastopila za narod in v

sponah je ječal narod, oropan svojih pravic.

Pa naj bo jubilej še tako žalosten, naj nam vzbuja najturobnejše spomine, naj nam kliče v spomin vsako izgubljeno pravico — bratje, kljub temu kvišku srca in pokonci glave! Bili so časi, ko je ječal slovenski narod vse hujše, kakor danes in vendar je vstal narod in si pomagal.

Komaj sto let je prešlo, ko ni govoril slovensko nihče drugi ko le kmet, ko se je imenovala slovenščina jezik hlapcev in dekel. Komaj šestdeset let je, ko je hodil slovenski kmet še na tlako, danes pa pogledite uspehe znoja in dela, koliko jih je, ki so si pridobili lepa, dolgov prasta posestva, kljub kratki dobi, kljub zanemarjeni deželi.

Pa če ste šli pred šestdesetimi leti v kak cesarski urad, ste zaman iskali slovenskih napisov, ste zaman prosili v slovenskem jeziku pojasnil. Slovenščina je bila pregnana v zadnje koče, kjer je trpel slovenski kmet. V istem hipu pa, ko se je oprostil kmet, je bila prosta tudi slovenščina. In glejte delo v šestdesetih letih! Kljub svoji maloštevilnosti, kljub svoji revščini smo si zgradili v kratki dobi književnost, ki nam dela čast. Glejte po drugih poljih, kjer zastavlja svoje sile slovenski delavec, inteligent, ali ne uspeva klasje, ali ne napreduje delo! Zato bratje, kvišku srca, pokonci glave!

Ni hujše nevarnosti za posameznika, kakor tudi za skupino od malodušnosti. Ni usodepolnejšega, kakor klic, saj je vse za man! V enem dnevu ni bil sezidan Rim in v enem tednu si noben narod ni zgradil trdnih temeljev. Treba je časa, treba je mnogih delavnih rok in temelji so, potem zgrajeni. Da pa ne omagajo roke v dolgotrajnem delu, mora jim dati srčnost in bojaželjnost vedno novo silo, da delavec ne občuti napora, da ne zastane delo.

Če praznujemo naš najžalostnejši jubilej, ne praznujemo ga ko vitezi žalostnih postav s povešenimi glavami in s strahopetjem v srcu. Jubilej je nam bodrilo, je naš kašpot, ki kaže, kaj smo bili, kaj smo izgubili, kaj moramo postati, kaj moramo pridobiti. 500 letnica naj nas spominja naših izgubljenih mej, naših izgubljenih pravic, naših narodnih potreb. Praznujmo jubilej z narodnim delom in s požrtvovalnostjo in potem ne bomo vzklicali več: «Oj Slovenci, kje so naša prava!»

V zgodovini se navaja leto 790. za začetek slovenskih obredov pri ustoličenju koroških vojvod. Če je omenjena letnica prava, se ne more z gotovostjo trditi, gotovo je le, da je bil vojvoda Arnulf, prvi nemški knez, ki je bil l. 879. ustoličen po slovenskem obredu za koroškega vojvodo.

Na skoraj enak način opisujejo zgodovinarji obrede pri ustoličenju. Po Valvazorju se je izvršilo ustoličenje na ta način.

Pod Krnskim gradom na Gosposvetem polju se je nahajal takozvani knežji prestol ali knežji kamen. Kadarkoli je imel biti ustoličen novi koroški vojvoda, se je vsedel na ta prestol kmet iz rodu Blažjevskih in čakal, obdan od množice številnega ljudstva prihod novega vojvode. Ta je prišel v preprosti kmečki obleki, obdan od plemstva v nališpanih oblekah. Pred vojvodo je šel goriški grof, kot ded-

Iz tužne Istre.

Na občnem zboru »Političnega društva za Hrvate in Slovence v Istri«, ki se je pred kratkim vršil v Pazinu, se je konstatiralo, da je društvo v pretečenem letu šlo živo na delo, da zbere okoli sebe vse one, ki v Istri mislijo slovenski in hrvaški, da se mu je vse to tudi posrečilo, da so se tudi oni, ki bi po kranjskem vzorcu rajši tolkli po bratu, kakor po narodnem nasprotniku, podvrgli enotnemu vodstvu političnega društva, da se je društvo konsolidiralo, in da se je število članov jako pomnožilo.

Vse to so v sedanjih časih jako razveseljivi pojavi, ker ravno v sedanjih časih je boljko kedaj potrebno, da vlada na hrvaški in slovenski strani neomajna edinost.

Še bolj razveseljiv pojav pa je, da je občni zbor sprejel predlog, da se za deželnozborske volitve predlagajo za kandidate le možje, ki ne bodo v narodnih stvarih niti za las popuščali, in da je ta predlog stavil državni poslanec g. dr. Laginja, ki je, kakor znano, bil zagovornik sedaj veljavnega, a v praksi malo se obneslega kompromisa.

Gremo nasproti časom, ko se bode imelo definitivno odločiti, ali je v Istri mogoča avtonomna deželna uprava po načelu: enaka pravica za vse, ali pa je taka uprava nemogoča.

Italijanom gre voda v grlo. Vidijo, da so v manjšini, in da si slovansko prebivalstvo, čim se zave svojih pravic, mora v teku let priboriti tudi večino v deželnem zboru. Skoro vse njihove občine so v nevarnosti, da preidejo v slovanske roke. To jih navdaja s strahom. Zato bi radi, da bi dosegli kompromis, ki bi pa po njihovi viziji moral biti tak, da bi oni še nadalje vladali v deželi. Kako si oni mislijo kompromis, je najbolje pokazal »vlastni« načrt kompromisa, ob katerem so se pogajanja razbila, ker so bile določbe dotičnega načrta za Hrvate in Slovence naravnost — poniževalne. Tudi načrt o delitvi občin jasno dokazuje, za kaj pravzaprav našim dobrim sodeželanom druge narodnosti gre. Zasigurali bi si radi kot manjšina prebivalstva za vse večne čase gospodstvo v deželi nad večino.

Škoda zlatega časa, ki se ga porabi za pogajanja na taki podlagi!

Ni volilni grof Koroške, na vsaki strani vojvode so pa peljali črnega bika in pa mršavo kljuse. Ko se je približal vojvoda kmetu, je zaklical kmet: »Kdo je ta, ki se tako ošabno bliža,« na kar je odgovorilo ljudstvo: »Deželni knez prihaja.« Nato vpraša kmet, če je pa tudi novi vojvoda pravičen sodnik in vnet za blagor dežele, svobode in če je zaščitnik vere, vdov in sirot. Ko ljudstvo temu pritrdi, obljubi deželni knez, da bo vršil vse to, če bi tudi zaradi tega postal tako reven, da bi se moral preživljati z mršavim konjem in slabim bikom. Ko da vojvoda kmetu denar, obe živali in ko mu obljubi, da bo njegova hiša svobodna in prosta vseh davkov, se je umaknil kmet vojvodi, preje ga je pa še z rahlim udarcem na lice opozoril, da se bo tudi ravnal po tem kar obljubi. Nato je stopil knez na knežji prestol in še enkrat slovesno obljubi, da bo pravičen sodnik.

Zastopniki političnega društva so, na sestankih, ki so jih prirejali lani po deželi, videli, da slovenski in hrvaški narod v Istri ne trpita, da bi se ju smatralo še nadalje kot naroda druge vrste v deželi, in da zahtevata, da njegovi poslanci vstrajajo v neizprosni boju, dokler se Italijani ne uklonijo in ne priznajo večini prebivalstva vseh pravic v deželi.

Z napetostjo se pričakuje bližnje deželnozborske volitve. Na podlagi sedanjega volilnega reda ni upati sicer, da bi si Hrvatje in Slovenci priborili kak nov mandat, vendar je gotovo, da bodo novoizvoljena hrvatsko-slovenska delegacija prišla v deželni zbor z vezane »maršruto«. Pogajanja, ki ne bi imela za podlago popolne enakopravnosti hrvatskega in slovenskega naroda v Istri z Italijani, bodo v smislu gorenjega sklepa občnega zbora političnega društva »a priori« izključena.

Konečno na tem mestu še nekaj na adresu vseh dobromislečih na hrvaški in slovenski strani.

V zadnjih časih se toliko govori o Jugoslovanstvu. Zlasti med akademsko mladiño, posebej pa še v hrvaškem saboru je toliko navdušenja za slovensko, hrvaško in srbsko narodno jedinstvo. Ni pa zadosti, da se za to narodno jedinstvo tako navdušujemo. Treba je tudi v dejanjih pokazati, da nam to narodno jedinstvo ni le fraza. V »Vedini« anketi se je nekdo izrazil, da nas bodo Hrvatje vedno smatrali le bolj za rovtarje, in da smo jim le »planinski Hrvatje«. Razumemo že, kako je to mislil. Vendar je to preveč izjeme generaliziral. So res nekateri, tudi nekateri Slovencev ne bomo izvzeli, ki mislijo, da v privatnih družbah nima drugoga posla, kakor da zabavljajo Hrvati čez Slovence in narobe. Takih vročekrvnežev, tudi takih, ki je bil njihov življenjski cilj vse kaj drugega, je žal tudi dobiti med nami. Zato je pa naloga treznejših elementov, in teh je brezdvomno večina, da polagoma take otročje izbruhe prenečijo in iztrebijo. Ravno v Istri že leta in leta delujejo Slovenci in Hrvati skupno kot en narod. In ravno tu naj bi se redila take vrste zalega, ki naj bi potem uničila sadove dolgoletnega truda in boja!

Popoldne pa je jezdil novi vojvoda k vojvodskega prestolu in svečano prisegel, da bo varoval vse pravice plemstva in kmetov. Nato se je vsedel na prestol in delil deželne fevde. Na drugi strani je pa delil goriški grof najemščine in svobosčine. Obred je zaključil slovesen »Te deum laudamus« v Gosposveti cerkvi. Ves obred se je vršil v slovenskem jeziku in zadnji vojvoda, ki je še slovensko govoril, je bil Ernest Železni iz rodu Habsburžanov. Poznejši vojvode pa so vedno bolj skrajševali obred in niso več govorili v slovenskem jeziku. Vedno večja moč vladarjev pa je končno sploh odpravila slovesno ustoličenje in danes pričata o nekdanji svobodi kmeta le še knežji kamen in pa vojvodski prestol. Naša skrb pa bodi, da ne pozabimo na ta dva pomnika naše slave in da s podvojenim narodnim delom priborimo narodu zopet ono mesto, ki ga je imel pred 500 leti.

500 letnica ustoličenja koroških vojvod.

Če bi imeli Slovenci svoj narodni muzej, kjer bi shranjevali predmete in stvari, ki bi opominjali vsakega obiskovalca na nekdanjo veselo in žalostno zgodovino slovenstva, potem bi se nahajala na najčastnejšem mestu dva pomnika naše slave in nekdanje svobode — vojvodski prestol na Gosposvetem polju in pa knežji kamen pod Krnskim gradom.

18. t. m. praznujemo petstoletnico, odkar sta bila ta dva pomnika lepših časov zadnjič priči slovesnega ustoličenja koroških vojvod v slovenskem jeziku in svobodnega slovenskega naroda. Naša dolžnost je, da se tega pomembnega jubileja vredno spominjamo, da predvsem seznanimo vse z načinom ustoličenja.

Kaj nam obljublajo župani v Gorici?

I.

Leta 1905. dne 29. julija je bil umeščen za župana goriškega mesta dr. Fran Marani, znani bivši poslanec in odvetnik v Gorici. Po smrti dr. Venutija je na laški strani soglasno prodrla misel: župan naj bo dr. Marani, agilen, po splošni sodbi edino sposoben mož, da spravi mestno gospodarstvo polagoma v drug tir. Pri umeščenju je bil navzoč namestnik princ Hoheulohe, ki je čestital županu, rekoč, da so njegovi someščani dobro volili, ko so izvolili njega za župana; sprejema težak posel, ker potreba je velikih finančnih žrtev za prosep mesta. Namestnik je bil koncem svojega govora vskliknil: »delajmo skupno in dolgo za našo lepo Gorico!«

Župan dr. Marani je v svojem govoru rekel pred vsem glede narodnosti: »Absolutni pogoj naše eksistence in napredka našega mesta je ohranitev slavne narodnosti, kateri pripadamo.... Naš namen ni napadati pravico drugega, ampak braniti našo.... v Gorici naj se obdrži vedno živ svet ogenj narodnega čuta, Goričani s svojim županom naj se spominjajo neprestano in naj učijo vestno svoje otroke, da smrt jezikov je smrt narodov.«

O občinski upravi je rekel, da mora funkcionirati vedno pravilno, na magistratu se ima vršiti vse v redu in vestno, vsi od orvega do zadnjega morajo tako delati. Občinskim financam mora biti posvečena prva skrb, kajti na gospodarskem polju se brani narodnostni princip.

Govoril je o primanjkljajih, o tekočih nosojilih, o dolgovih: primanjkljaji se pokrivalo s tekočimi posojili, letni donesek za interese in amortizacijska kvota od občinskih posojil presega že sedaj (1905) peti del rednih zahtev občinske uprave. To postavko pa bo treba le še povečati, ker se imajo izvršiti nova dela. Napovedal je bil tudi nove davščine: na privatni použitek vina (!) in najeminski kraicar. Župan Marani je potem odkrito priznal, da smo v zdravstvenem oziru v mestu jako na slabem: bolnišnice so v žalostnih razmerah glede higijene, vode ni. Župan je svečano vskliknil: naša dolžnost je storiti v tem pogledu odločilen sklep; zvršiti se ima vse to, naj stane kar hoče. Potreba je kanalizacije,

oskrbe cest, reforme tržnega nadzorstva, javne pralnice, ljudske kopeli, stavbenega reda, občinske klavnice, živinski trg treba preurediti po modernih zahtevah... Za šole se trosi (že do 1905) petina občinskih dohodkov. »Ljudski pouk med nami pa je taka zahteva, da nobena žrtev ne sme biti za isto prevelika.«

Pozval je končno na skupno delo vse starešine in skončal z vsklikom: Tako mi Bog pomagaj!

Pod Maranijem so se obetali nekaki novi časi na goriškem magistratu, kjer je bil napravil nekaj reda; tudi se ni slišalo več v taki meri o žaljenju Slovencev na magistratu od strani magistratovih organov, kakor prej in poslej. Slovenci pa se seveda nismo nič približali svojim pravicam. Laška velika intransigentnost je bila sicer šla za nekaj časa v kot, ali pod Bombigem je zopet stopila na prvo mesto. Marani ni ugajal laškim prenapetostem; ko je potekla doba, je bil sicer še izvoljen, prosili so ga tudi, naj ostane, toda pri srcu je bil laškim našim narodnim sovražnikom Bombig in prišel je Bombig in z njim škandal za škandalom; zapravljen je mestna avtonomija.

Dr. Marani je imel resne namene, storiti kaj za mesto gledé preskrbe mesta z vodo, glede cest itd. — ali okoli sebe ni imel ljudi, ki bi pomagali; ni bilo sposobnih sodelavcev, sam pa ni bil kos vsemu in šel je in prišel je v nesrečo mesta na župansko mesto trgovec Jurij Bombig.

Bolnišnice so še take kot so bile, vode ni, kanalizacije ni, klavnice še ni, javne pralnice, kopeli itd. nič ni, le ceste so malo pokrpali tuintam. Tam smo letos kot leta 1905. v zdravstvenem oziru, v upravi na sploh pa mnogo na slabšem. Dolgovi rastejo, mesto propada v glavnem zbog narodnega sovraštva do Slovencev, katero tako izborna cvete okrog klike, ki gospodari nad mestom dandanašnji!

Polno obljub smo čuli že pod ranjkim dr. Venutijem, pod Maranijem, pod Bombigem, ne izpolni pa se niti jedna!

Za dr. Maranijem je prišel Bombig. Umeščen je bil, obljubljal je vse polno reči.... zvečer po umeščenju pa so pri slavnostni bakljadi tulile laške barabe po nlicah goriškega mesta: Fora i ščavi! Tako je bil umeščen Bombičev Jurij za župana v Gorici. Od takrat, 1908. dalje, je beležiti rapidno propadanje mestnega gospodarstva. Poln obljub — ostalo pa je

mačo slavnostjo. Njegova poročila o planinskih turah da tiskati v posebno knjigo in jo razposilja naokoli vsem znancem, da ve ves svet o Dolinarjevem prepisovanju. Domačo slavnost pa naj zaključí velik izlet v Triglavsko pogorje, kjer naj se izkaže Dolinar s preplezanjem severne triglavske stene kot veleturista. Ubogi Dolinar mora prevzeti vse na svoje rame, če noče začeti brezupen boj s svojo boljšo polovico. Njegov vodnik pa ga reši vseh neprijetnosti in Dolinarjeva čast bi bila skoraj rešena, da se ni spozabil sam v zadnjem trenutku in se izdal, ker je vršil pregoreče svojo očetovsko avtoriteto. Popolen konec njegove slave pa je, ko pride avtor njegovih spisov in zahteva roko njegove hčerke za odškodnino prepisovanja. Dolinar mora sedaj skesano priznati ženi, da tudi pisatelj ni in veleturist konča svojo vlogo. Burki so srečno pripletena tri ljubavna dejanja, ki igro dobro izpolnjujejo.

To burko so nam vpriporili v nedeljo, 15. marca naši pridni diletanti. Veseli nas, da moremo reči, da je igranje vedno boljše. Tudi režija zasluži vso pohvalo.

Naslovna vloga je bila igrana živahno, z bogato mimiko in nedeljski Dolinar

vse pri starem, le v dolgove lezemo vedno bolj in bolj!

O Bombičevih obljubah prihodnjic.

Zapomnimo si dva nauka!

Iz govora dr. Maranija 1905. si moramo Slovenci zapomniti dva nauka: »Smrt jezikov je smrt narodov!« in »Na gospodarskem polju se brani narodnostni princip!« Slovenci v Gorici, zlasti ta slednji nauk si vzemimo k srcu in ravnajmo se po njem!

Proračun goriškega mesta za leto 1914.

(Dalje.)

V novembru in decembru lani smo se bavili z raznimi postavkami iz proračuna goriškega mesta 1914; potem smo nadaljevali v jedni številki v januariju — povedati pa imamo še marsikaj.

Za danes si oglejmo postavko:

Tržni davek 85.200 K.

Tržni davek! Tu nam hitro stopi pred oči oni faktor, ki vzdržuje trg v Gorici, ki plačuje največ pa tudi največ trpi pod obstoječimi razmerami v goriškem mestu.

Tržnega davka hoče dobiti goriško mesto v tekočem letu 85.200 K. Davek hoče dobiti, ali tisti, ki ga da največ, tisti je »šklafe«, kateri nima, po mnenju kamore, v Gorici nobene druge pravice kot to: da pridno plačuje davke in pristojbine. Njegov jezik se zaničuje, on je manj vredno bitje, vsak raztrgani laški fakir velja, po mnenju te klike, več nego pošten okoličanski slovenski posestnik.

Po leti 1912. je bil velik kmečki shod »pri Jerasu« ob južnem kolodvoru v Gorici. Municipij je bil pred ljudsko sodbo...

Tam smo čuli ostre besede na naslov goriškega municipija, ker je povišal tržni davek, češ, slovenski okoličan naj plača, mi Lahi v Gorici potrebujemo denar. Paga šklafe taš! Na tiskem znamenitem kmečkem shodu se je povedalo, kako neznosne krivice se gode na goriškem trgu že leta. Mesto se preživlja od okoličanskega kmeta, prosep mesta je odvisen od okolice. Uprava mesta je dolžna upoštevati stan, ki vzdržuje goriško mesto. Ali možje na krmilu v Gorici se nič ne menijo za opravljene proteste okoličanov, oni jih naprej šikanirajo in zaničujejo. Treba bo z vso

je dokazal v polni meri upravičenost vseh prejšnjih ugodnih kritik. Izboren je bil tudi g. Kozman. Njegov pl. Skaza je za diletantski oder nekaj izrednega. Pravi, prebrisani vodnik je pa bil stari Podhostnik. Čisto po bohinsko je zavijal in bil v vsakem oziru na svojem mestu. G. Podgorniku naše častitke. G. Škrabar je bil posebno dober v tretjem dejanju, ali tudi v prvem in drugem dejanju je zadoštil svoji nalogi popolnoma. S svojo dobro igro pa nas je presenetil g. Batič. G. Saunig je imel kot navadno hvaležno občinstvo, g. Bilek je bil zelo dober, g. Mervic. Not in Pirc pa so izpolnili manjše vloge dobro in v korist celotne igre. Od gospodičen je najbolj ugajala gospodična Bariljeva in to po pravici. Ali tudi ostale gospodične so skrbale za dobro igro. Gledališče je bilo dobro obiskano, razpoloženje bilo selo. Igra se pa ni pričela točno in prosim, da se to v prihodnje popravi. — Vs! a onasne obolevosti g. Bratine so mo ali nekateri prevzeti vloge še le v nedeljo in zato naj občinstvo po tem uredi svojo sodbo. — Upamo, da pridobi dobro igranje diletantom končno tudi med inteligenco malo več prijateljev.

silo podpreti slovensko kmečko organizacijo, da si pribori v kratkem svoj izvozni trg izven Gorice, ako ne nehajo dosedanje škikane! Ali nehati morajo; v to napremo vse sile. Naravno središče naše je Gorica! Tu se mora nas v polni meri upoštevati.

Sedaj se bližajo občinske volitve v Gorici. Umevno, da se zanima vsa slovenska okolica, ki je v ozkih stikih z mestom, za občinske volitve v mestu in da zahteva, da pridejo Slovenci v mestu do svojih pravic! Kaj bomo Slovenci samo plačevali davke za Gorico, kaj jo bomo samo redili — pravice pa ne bomo imeli nobene, nobene besede v upravi mesta, ki je glavno mesto slovenskega dela dežele!!

Težke tisočake naj plača Slovenec le za tržni davek v Gorici, (kje je drugo!) in za vsa svoja plačila naj bi le lepo molčal! V kaki državi pa smo? Na Turškem?.... Naši okoličani pazljivo sledijo vsem pripravam za občinske volitve, na straži so in oni v Gorici, ki ne mislijo nas upoštevati, naj si pripišejo posledice sami sebi! — Če smo si dobri v kupčiji, bodimo si dobri tudi pri deljenju pravic! — tako pravijo naši okoličani. Prizadeti v mestu naj jih poslušajo in stopijo na stran Slovencev, potem bo mogoče delati za boljšo prihodnost Gorice. Saj Lahom nečemo ničesar vzeti, saj jih nečemo oropati nikakih pravic, le do svojih hočemo priti in živeti v dobrih odnosih z Lahi!

Ako nastopijo taki dobri odnosaji, se bo to izdatno poznalo, v korist mesta tudi v vsakoletnih proračunih.

Občinske volitve v Gorici.

Izkaznice.

Pazite na izkaznice! Shranite jih! Ako je kdo ne dobi, naj gre po njo ne mudo ma!

Čitajte

interpelacijo poslanca dr. Podgornika o poštinih razmerah na Ajševici in v Starigori. Toliko let že prosijo za ureditev poštinih razmer, da bi mogli redno dobivati poštne pošiljatve pa zama! Zakaj? Zato, ker je magistrat zanikeren. Če bi se magistrat postavil za pravične zahteve prebivalstva Ajševice in Staregore, pa bi se uredile poštne razmere.... Ali tam prebivajo Slovenci! Magistrat pa nima časa brigati se za Slovence.... Pač, čas ima, brigati se za nje, ob volitvah! O, takrat obljublajo, potem ne izpolnijo nič. Sedaj bodo lovili magistratovi braki slovenske volilce po Ajševici in Starigori in jim lagali! Slovenski volilci na Ajševici in Starigori, zalovite jih in volite slovenske kandidate, katere postavi Narodni odbor!

Čitajte

interpelacijo poslanca dr. Podgornika o prostorih, v katerih se nahaja realka v Gorici. Mestna občina je dolžna preskrbeti prostore za realko, ali preskrbela je take, da si mladina zdravje kvari v njih. Za laške ljudske šole v mestu zidajo vedno nova poslopja, ker te šole imajo nalogo držati po koncu laštvo Gorice in ujeti v se kolikor mogoče slovenskih otrok, da ne zamrje laštvo v Gorici. — Realčno poslopje je nezdravo.... ali kaj to mar magistratu. Če je povsodi zanikeren, mora biti tudi glede poslopja realke!

Volilci! Spravite zanikernost proč! Zdravilo proti velikanski magistratni zanikernosti je glasovnica v rokah razsodnega volilca!

Letošnje posojilo.

Letos najame goriška občina posojilo K 1.645.000. Ali to posojilo je že porabljeno skoro do 90%. Pravijo, da v glavnem radi vojaščine. — Torej predno je re-

Pomlad je tu!

Priporoča se

pri nakupu pomladanskih novosti kakor: krasno modno blago za ženske obleke. — Trpežno sukno do najfinejšega angleškega sukna za moške obleke. — Velika zaloga potrebščin za šivilje in krojače. Lepa izbira solčnikov in dežnikov

domačo tvrdko

Ivančič & Kurinčič

GORICA

Gosposka ulica šte. 11.

Pozor!

Vzorci poštne prosti proti vrnitvi.

Seznam ski ptiških slik,

ki bodo pojasnjevale predavanje o rastlinstvu naših Alp (II. del) prihodnjo soboto 21. t. m.

Rastlinstvo alpskega pasa:

A. Lesnate rastline: 1. Pahljasta drevesa ob drevesni meji. 2. Gorski bor (Pinus montana var. mughus). 3. Vejicati sleč (Rhododendron hirsutum). 4. Alpska resa (Loiseleuria procumbens). 5. Velesla ali srebrni koren (Deyas octopetala). 6. Prilika kahljika (Rhamnus pumila). 7. Topolista vrba (Salix retusa).

B. Rastline (trajnice) alpskih travin na skalnih polje: 1. Trdi šaš (Carex firma). 2. Temnordeča murka (Nigritella nigra). 3. Ozkolista ključavica (Narcissus angustifolius). 4. Alpski klinček (Dianthus alpinus, D. Sternbergii). 5. Velikocvetni sveder (Gentiana clusii). 6. Mokasta trobentica (Primula farinosa). 7. Alpska soldaneta (Soldanella alpina). 8. Čopčova zvončica (Campanula Zeyheri). 9. Bodičasti osat (Cirsium spinosissimum). 10. Alpska nebina (Aster alpinus). 11. Navadoj mleč (Leontodon danubialis). 12. Alpska planika (Leontopodium alpinum).

C. Rastline (trajnice) na rudniških tleh: a) na grušču (melu): 1. Alpska zlatica (Ranunculus alpestris, R. Trautvetterii). 2. Alpski mak (Papaver alpinum Kernerii). 3. Nasprotnolisti kreč (Saxifraga oppositifolia). 4. Okroglosti kobilica (Thlaspi rotundifolium). 5. Alpska madrončica (Linaria alpina). b) na skalovju: 1. Brezstebelna lepnica (Sileve acaulis). 2. Pirenejska lepota (Petrocallis pyrenaica). 3. Dišči kreč (Saxifraga muscicata). 4. Triglavski nebolgarnica (Eritrichium triglavense). 5. Vednozečni kreč (Saxifraga aizoon). 6. Oskorjani kreč (Saxifraga incrustata). 7. Blesteči petoprstnik (Potentilla nitida). 8. Avrikelj (Primula Auricula). 114 blazinaste 5-8 šopliste rastline.

D. Rastline na snegu: 1. Alga idečega snega (Sphaerella nivalis).

E. Krajinske in druge slike: 1. Vrh Velikega Triglava. 2. Triglav severne strani. 3. Triglav z južne strani. 4. Šmarjetna glava. 5. Ograda. 6. Velopolje. 7. Kriška stena. 8. Vrata nad Krmo. 9. Sedlo nad Jalovcem. 10. Jezerska Koča. 11. Češka koča. 12. Kamniško sedlo. 13. Stena na Kokovskem sedlu. 14. Podi pod Grintovcem. 15. Turski žleb. 16. Črna vrst. 17. Smrekova draga za Goljaki. 18. Rastlinski zemljevid. 19. Krdečo gamsov pod steno Turske gore. 20. Blazinasta rast. 21. Letalna narava na semenih alpskih rastlin. 22. Šopek alpskih cvetic.

Poštne razmere na Ajševici in v Starigori v Gorici.

Interpelacija

poslanca dr. Karola Podgornika in tovarišev na Njegovo ekselencio trgovskega ministra Dr. Schuster pl. Bon-

nott, glede poštne nabiralnice na Lijaku in poštne razmere na Ajševici in v Starigori v Gorici.

Pred par leti se je premestila poštna nabiralnica na Ajševici na »Lijak«, t. j. kraj, ki pripada k občini Solkan. Vzrok omenjene premestitve je bil, da ni hotel prejšnji oskrbnik nabiralnice Valentin Komenl opravljati za 7 kron mesečno posla pri nabiralnici, in raznašati dvakrat na dan poštne pošiljke. C. kr. poštno oskrbnstvo v Gorici je premestilo nabiralnico na »Lijak« v občino Solkan, ne da bi se le količjak informiralo oziroma orijentiralo o naših krajevnih razmerah. Poštna nabiralnica je bila vstanovljena za sledeče ulice: Via Ajševica, Via Ponte roto, Via della Mandria, Via dei Ceri, Via Rosenthal. Poštna nabiralnica na »Lijaku« je za naš kraj t. j. Ajševica brez vsakega pomena, kajti ona se nahaja izven mestnega okraja (Ajševica), za katerega je določena, ker nima naš kraj nobenih prometnih zvez s Solkanom. Ako bi se dostavljale poštne pošiljke redno, bi kljub temu še ne bilo pritožb. Žalibog tega pač še daleč ni. Nočemo tu navesti konkretnih slučajev, ker so isti dobro znani poštному ravnatelstvu v Trstu in poštному oskrbniku v Gorici in ker jih je preveč, da bi se dali naštet. Omeniti nam je pa, da pošiljke raznašajo otroci, da se pisma čestokrat izgubijo, da pridejo ista v tuje roke, da se ista odpirajo po tujih rokah, da se jih pušča ležati ob cestnem jarku itd. C. kr. poštno oskrbnstvo v Gorici in c. kr. poštno ravnatelstvo v Trstu sta o naših razmerah prav dobro poučeni. Šle so na omenjeni dve oblasti različne pritožbe in prošnje — a vse brez uspeha.

Ajševčani in Starogorci smo prosili poštno ravnatelstvo v Trstu, da bi se določilo za Ajševico in Starogoro pismonoša, ker je sedaj 16 ulic brez pismonoše. Žalibog na svojo prošnjo nismo dobili do danes niti odgovora, dasiravno je prešlo od tega že več nego eno leto. Z ozirom na navedeno si usojajo prositi podpisani v imenu ostalih soobčanov, da bi vplivalo c. kr. trgovsko ministerstvo na to, da bi c. kr. poštna oblast v Gorici predala poštne razmere in sicer, da bi določila za Ajševico in Starogoro pismonošo, kateri bi redno raznašal pošiljke in dvakrat na dan, ker mi smo ravno tako meščani in plačujemo ravno iste davke kakor meščani na Corso v Gorici, in ukrenila vse potrebno, da se premesti poštna nabiralnica iz Lijaka zopet na Ajševico, da hode odgovarjala današnjim razmeram.

Glede na to vprašajo podpisani poslanci Njegovo ekselencio trgovskega ministra:

1. Ali so mu znane poštne razmere v krajih Ajševica in Starogora v Gorici?
2. Kaj misli ukreniti, da se odpomore opisanim razmeram, pod katerimi trpijo gorški občani na Ajševici in v Starigori.

mu rekel: Glej, prefekt je vrnil izvestje, ker nismo napravili treh klicajev. Prepiši še enkrat pa pazi dobro, da ne bomo imeli več opravila s tem sitnežem. Pisar je vse natančno prepiral, podprefekt je napravil potem še tiste tri potrebne klicaje in je podčrtal one preklete besede »Kulturno Polje« in pismo je šlo na prefekta. Prefekt je bil nekaj časa ljut, nekaj časa se je smejal, in šlo je na gospodina podprefekta Kostića novo pismo s še bolj podčrtanim »Kulturnim Poljem«. Ali so že našli v okrožju Oveče polje »Kulturno polje«, tega »Stampa« še ne ve; sporoči pa, kakor hitro izve.

»Roft škipanio, roft rumanio.« — Slovesen je bil sprejem nemškega princa Wieda v Draču. Vsaj tako poročajo. Pri slovesnem sprejemu je bil tudi neki gospod Kucarida, ki je bil doslej zvest Rumunec, ali ker je sedaj moderno pri izvestnih ljudih, biti Albanec, se je tudi on naobanil in sveto zatrjuje, da je albanskega pokolenja. V Draču je bil Kucarida in dva goloba-pismonoši je imel pri sebi. Hotel ju je spustiti v zrak, ko ho slovesnost sprejema princa Wieda na višku. Goloba sta bila v kletki in okrašena s trakovi, albanskimi in rumunskimi z napisom: »Roft

Prostori c. kr. višje realke v Gorici.

Interpelacija

poslanca dr. Karola Podgornika in tovarišev na naučnega ministra ekselencio dr. viteza pl. Hussarek-a glede nedostatkov in nevarnosti za zdravje v prostorih, v katerih je nastanjena c. kr. višja realka v Gorici.

Vsled pogodbe sklenjene leta 1860. med zastopstvom mesta Gorice in med naučno upravo je obvezana mestna občina Goriška preskrbeti prostore za c. kr. realko v Gorici. Od tega leta, to je svojega postanka naprej, je nameščena Goriška realka v mestnem poslopju med ulicama Verdi in Morelli, v hiši ležeči nasproti Ljudskemu vrtu in Trgoyskemu domu. Pročelje na Corso Verdi napravlja na opazovalca še precej ugoden utis, kateri se pa takoj zgubi, ako vstopimo v poslopje in si je ogledamo natančneje. Večina učnih sob je nameščena v pritličju. Prizemlje jim potrebne svetlobe, lokali so vlažni in v njih vlada duh po plesnobi in po prepelelosti, ki se ne da na nočen način odpraviti. Oblastvene komisije so že ponosno ugotovile neporabnost in popolno neprijetnost tega poslopja v učne svrhe. Očividci so se že dostikrat izrazili, da bi skrben gospodar ne postavil svoje živine na prostore, v katerih se muči in zastruplja dan danes naša učeča se mladina. So pa tudi prava torišča in ognjišča za razne bolezni. O revmatizmi, pokvarjenih očeh itd. povedati bi znali nekdanji gojenci, ki so si nakopali te bolezni v navedenih prostorih. O jetiki govori pa jasno statistika smrti, katero hočemo podati za nekaj let nazaj. Tekom zadnjih petih let je znano najmanj deset slučajev smrti dijakov iz zadnjih dveh višjih razredov oziroma tekom jednega leta po maturi. Od leta 1908 naprej je umrlo na jetiki izmed šesto in sedmošolcev in abiturientov 7.

Koliko je pa mladim nadpolnih bitij, ki so zadobila v prostorih Goriške realke ka bolezn, o katerih pa niti ne vemo, kdaj jim je smrt prestrigla nit življenja? Koliko je krepkih mladeničev, ki so si nakopali v Gorici jetiko, pa so vsled ugodnih fizičnih in socialnih razmer v mladosti uspešno kljubovali morilki življenja, katera pa počasi in zavratno glodajoč na krepkem organizmu polagoma le tega premaga ter ga položi v prezgodnji grob?

Podpisani poslanci si usojajo uprati Njegovo ekselencio, naučnega ministra:

1. so mu li znane navedene razmere?
2. zakaj se ni dosedaj z vsemi dopustnimi sredstvi prisililo mestno občino v Gorici do pravilne izpolnitve pogodbe iz leta 1860?
3. na kak način in kdaj se odpravijo navedeni nedostatk?

Gorica, 21. februarja 1914.

Telefonska zveza po Soški dolini.

Interpelacija

poslanca Antona Mikuža in tovarišev na Njegovo ekselencio trgovskega ministra dr. Schuster pl. Bonnot, glede telefonske javne zveze po Soški dolini.

Pred več meseci je bila dovršena vže dolgo obljubovana telefonska napeljava po Soški dolini od Gorice do Žage in bi se že davno lahko priklopilo naše kraje v interurbansko telefonsko omrežje.

Ker so telefonske zveze vsestranske, posebno gospodarske važnosti in imajo tvoriti čim popolnejšo celoto v onih krajih, kjer se jih je konečno uvedlo, je nerazumljiva nepopolnost v sistemu telefonskih postaj.

Čemu konča javna telefonska zveza na Žagi? Čemu so razne vasi ob napeljavi, ki imajo poštne urade, kakor: Srpenica in Volče izločene iz telefonskega prometa, ni nikomur razumljivo.

Izven tega obstojajo tehnično popolne telefonske napeljave od Žage čez Predil, iz Kobarida v Breginj in Logje, ter iz Kobarida v Livek, ki so pa le vojaštvu na razpolago in je civilnemu prebivalstvu uporaba zabranjena.

Nerazumljivo je, čemu se ne uvrsti teh obstoječih zvez v splošno telefonsko omrežje v interesu gospodarskega napredka, ki je potreben davkoplačevalcem in državi! Javen telefon pač ravno tako lahko vporablja vojaška oblast in ne more ji škoditi, če ga vporablja tudi civilno prebivalstvo, ki bi imelo iz tega velike gospodarske koristi.

Prebivalstvo, ki bo hvaležno vojaštvu in državi za naklonjenost, s katero podpira njegove koristi in napredek, bo državi v večjo korist, kot vse take tajne vojaške institucije.

Dovoljujemo si vprašati podpisani poslanci Njegovo ekselencio trgovskega ministra:

1. Ali misli potrebne korake napraviti, da se sedaj obstoječo telefonsko napeljavo med Gorico in Žago takoj uvrsti v interurbansko telefonsko omrežje, ter izpopolni sestavo telefonskih govorilnic v toliko, da se zveže poštne urade ob črti Srpenica in Volče z ostalimi postajami?
2. Ali je voljan posredovati, da se prepusti dosedanje vojaške telefonske zveze od Žage čez Predil iz Kobarida v Logje in iz Kobarida na Livek splošnemu telefonskemu prometu, ter jih uvrstiti v interurbansko telefonsko omrežje?

Gorica, dne 19. febr. 1914.

Mali oglasi.

Najmanjša pristojbina stane 60 v. m. Ako je oglaš obsejal se računa za vsako besedo 3 v. m. Najpripravnejše inširanje za trgovce in obrtnike. Koliko je manjših trgovcev in obrtnikov v Gorici, katerih na delu (in celo v mestu) nihče ne pozna, ker nikjer ne inširajo. Škoda ni majhna.

Išče se v najem gostilno v Gorici ali v bližnji okolici. — Naslov pove upravništvo. 63-1

Mali listek.

»Na kulturnem polju.« — Beogradska »Stampa« priobčuje ta-le dogodek: Stupljanski prefekt je poslal svojemu podprefektu okrožnico, v kateri zahteva poročil o reformah »na kulturnem polju«. Podprefekt na Ovečem Polju, gospodin Kostić, je sprejel in natančno prečital okrožnico. Ko je prišel do besed »kulturno polje«, je začel razmišljati, katero polje bi moglo to biti, pa ker se ni mogel domisliti, je vprašal svoje uradnike, ako jim je znano v okrožju Oveče Polje kako »Kulturno Polje«. Uradniki so odgovorili, da jim je znano poleg Ovečega Polja še Jezovo Polje ali »Kulturno Polje« nopče nema. O kakem »Kulturnem Polju« niso nikdar nič slišali in najstarejši ljudje v okrožju ne vedo nič o njem. Gospodin podprefekt Kostić je tako odgovoril prefektu. Ta je bil jezen ter mu je vrnil odgovor, v odgovoru pa je z rdečim svinčnikom podčrtal besedi »Kulturno Polje« in zraven napravil še tri klicaje. Ko je dobil gospodin podprefekt Kostić to novo pismo od prefekta, je bil besen in hitro je poklical k sebi svojega prvega pisarja in

škipanio, roft rumanio«. Gospod Kucarida je spustil goloba misleč, da poneseta pozdrave iz Drača v Rumunijo. Ali goloboma se ni zdelo vredno, ponesti albansko slavo čez Balkanske gore, marveč sta se lepo spustila na tla pred soprogo albanskega »mbret«-a in »mbret« je vzdignil goloba in vzela sta ju s seboj kot znamenje posebne sreče, ki ju čaka na albanskih tleh. Vsaj tako pripoveduje gospod Kucarida, ki se mudi sedaj v Avstriji, kjer se godi Albancem najbolje.

Lepa princesa. — Znani italijanski gledališki kritik Jarro pripoveduje ob priliki zopetne otvoritve gledališča Goldoni marsikatero zanimive dogodke, ki so se odigrali v starem gledališču. Ko je še stala arena Goldoni, je prišel v gledališče čisto minister Ratazzi s svojo prekrasno soprogo, ki je bila v marsičem zelo čudna ženska. Rojena je bila l. 1883. na Irskem, kot hčerka Irci Wise in princeze Leticije Bonaparte. L. 1850. se je poročila z Alžanom Friderikom pl. Solmsom, pa že leto dni pozneje jo je povedel pred oltar minister Ratazzi. Po njegovi smrti je pa postala soproga Španca de Rute. »Princesa«, kakor so jo navadno imenovali, je bila zelo marljiva pisateljica dram in ro-

manov. Nekoč so igrali v areni njeno dramo »Propast kraljice«. Gledališče je bilo nabito polno, ker vsi so se zanimali za delo lepe princeze, ki je bila bolj znana po svojih pikantnih dogodkih, ko pa kot pisateljica. Drama je slavnostno propadla in pisateljica je bila izžvižgana, a princesa je vztrajala v gledališču in mirno gledala občinstvo, ki je obsodilo njeno delo. Spadala je v vrsto žen, ki nikdar ne izgube prisotnosti duha. Princeza je bila krasna žena in se je zavedala svoje lepote. Ob vsaki priliki, umestni ali neumestni, je s ponosno gesto pokazala svojo lepoto. Ko je šla neki večer na kostumirani ples v kostumu bahantke se ji je nakrat kostum odpel in stala je gola na ulici. Mnogi so trdili, da je celo sama pomagala, da je bila tem bolj razgaljena. Nekoč je bil Jarro s svojimi tovariši-časnikarji pri ministru na večerji. Minister je moral oditi na neki kongres in tako je sprejemala princesa goste. Zabava je tekla gladko in vsi so se počutili kar najbolje. Nakrat pa izjavi princesa, da ji je slabo in da jo naj spremijo do spalnice. Ko je bila v postelji, je poklicala vse goste v spalnico, kjer so nadaljevali zabavo. V tem je prišel zdravnik in je zaprosil goste, da zapuste za

Zadruga za rejo, pitanje in unovčevanje prešičev za Tolminsko glavarstvo.

Predlog

poslanca Antona Mikuža in tovarišev glede pripravljanih del za ustanovitev zadruge za rejo, pitanje in unovčevanje prešičev za tolminsko glavarstvo s sedežem pri Sv. Luciji ob Soči.

V našem goratem delu dežele je jako važna živinorejska panoga prešičjereja. V prejšnjih časih so se pečali naši kmetje tudi z izpodrejo mladičev, toda mrzlo podnebje in komplicirana oskrba so zatrli to rejo popolnoma in so naši gospodarji prisiljeni od daleč in za drag denar dobavati mladiče. Ob veliki oddaljenosti od mestnih trgov se zvišuje cena mladičev tako, da ni skoraj mogoče konkurirati s pitanci proti tujemu uvozu v mesta, pri čemur je naše gospodarstvo jako oškodovano.

Vsled tega bi bila potrebna organizacija, ki bi vodila to živinorejsko panogo in pomagala našim kmetom na ta način do novih virov dohodka.

Organizacija naj bi bila zadruga, ki naj bi se ustanovila pri Sv. Luciji, kot naravnem središču in križišču dolin in cest v naših gorah, ktera leži ob železnici in je po vseh prometnih in gospodarskih okoliščinah najbolj pripravna za tak zavod.

Vas Sv. Lucija ima tudi letno sedem trgov, kjer bi se prodajali prešiči kar iz hleva brez onega mučnega prevažanja takih živali na oddaljene trge. Tudi bi se živinorejce zelo spodbujalo s temi vzornimi napravami za zboljšanje njih živinorejskih hlevov.

Na vse navedeno predlagam:

Visoki zbor skleni:

Naroča se deželnemu odboru, da pripravi potom deželnega kmetijskega urada čim prej vse potrebno, da se ustanovi pri Sv. Luciji zadruga za rejo, pitanje in unovčevanje prešičev za celo tolminsko glavarstvo.

(Predlog ni mogel priti več v deželni zbor; oddan je deželnemu odboru ter pride prihodnjič v zbornico.)

Zveza dramatičnih društev.

Na izrednem občnem zboru Zveze dram. društev, dne 7. marca t. l. se je sklenilo sledeče: 1. Članarina od vsake predstave znaša 3 K; najmanj 10 K, največ 50 K letno. 10 K plača včlanjeno društvo tudi tedaj, če se v dotičnem letu ne priredi nobene predstave. Članarino je plačati naprej, in je za odmerjenje merodajno število predstav pretečenega leta. 2. Za vsakih 10 K vplačane članarine ima včlanjeno društvo na Zvezinem občnem zboru po en glas. Zneski nad 10 K se štejejo n. pr. že 12 kron, za dva glasa. 3. § 27., drugi stavek Zvezinih pravil naj se glasi: V to skupščino voli vsako društvo, ki je plačalo 10 K, svojega zastopnika; za vsakih nadaljnjih vplačanih 10 kron pa po enega zastopnika. 4. Včlanjenim društvom

trebotek sobo, ker mora preiskati princezo. Ali ta je dejala, da je to odveč in naglo odvzame odejo, da se je zablistelo na beli postelji krasno, rožnato telo. Sploh je kazala pri vsaki priliki svoje telo. Kadar se je peljala z vozom, je vedno čakala, da je bilo več ljudi okoli nje, da so mogli videti pri vstopu na voz njene krasne noge, na katere je bila silno ponosna. Njen najvestejši oboževatelj je bil Evgen Sue, ki jo je imenoval v niali, njej posvečeni knjigi »Najlepša stran mojega življenja«.

Šah v srednjem veku. — V srednjem veku je bil šah najpriljubljenejša družabna igra pri plemičih. Sredi 13. stoletja je veljalo neznanje šahove igre za družabni pomankljaj. Med vitezi in plemeniti damami je bil šah važen del »chevalerie«, spretnost v tej igri se je smatrala za dokaz, da je igralec plemenitega rodu. Po samostanih pa so imeli radi šah, da so si preganjali dolg čas. Polagoma je prišel šah v kroge premožne buržoazije in tudi v »getih« so radi igrali šah. Srednjeveški trubadur je moral biti dober igralec na šahu, kamorkoli je prišel, je imel s seboj šahovo desko s figurami. Izmed raznih

se priporoča, da uvedejo pri vstopnini neki prispevek za Zvezo na ta način, da sorazmerno zvišajo vstopnino v toliko, da pokrijejo prispevke za Zvezo. Kjer to ni mogoče, naj se eventualno mesečna članarina sorazmerno zviša ali na drug način nabere denar za Zvezo. 5. Založništvo Talije prevzame Zveza. — Talija ostane izključna last Zveze. Vsako včlanjeno društvo plača za vsako številko Talije prispevek, ki ga določi upravni odbor. Ta prispevek pa ne sme prekašati vsote 10 K za številko. Vsak zvezek prodaja Zveza včlanjenim društvom po 40 vin. komad, oziroma po vsakokratnem proračunu odbora. 6. Nevčlanjena društva smejo vprijeti kako Zvezino igro le tedaj, ako jim da Zveza za to potrebno dovoljenje in ako naroče pri Zvezi, ne na književnem trgu od upravnega odbora predpisano število knjig. 7. Vsako včlanjeno društvo mora poslati Zvezi od vsake predstave po 2 lepaka. Lepaki, oziroma predstave na njih naj se zaznamujejo s tekočimi številkami: 1., 2., 3. itd. Tudi nevčlanjena društva morajo poslati Zvezi po 2 lepaka vsake igre, ki jo vprijeti (ako je izšla v Taliji). 8. Nadzorovanje iger, ki se vprijetarjajo, prevzame na Štajerskem »Dram. dr. v Moriboru«, na Koroškem, »Čitalnica« v Celovcu, na Primorskem »Dram. dr. v Trstu«, na Goriškem »Sokol« v Gorici, na Kranjskem pa Zveza sama. Ti imajo ko čem sezono poročati o vseh igrah, ki so se igrale v dotični deželi. 9. Talija se ne sme izposojati niti včlanjenim društvom. 10. Kdor izposodi Talijo ali kdor izposodi garderobo nevčlanjenemu društvu je dolžan plačati globo 10 K; v slučaju, da se hoče temu plačilu odtegniti, se ga izključi. Dovoljeno je le medsebojno izposojanje z drugimi gledališči v Ljubljani, Trstu, Mariboru, Celju in Ptuj. Izjeme tvorijo nadalje vodstva ljudskih šol, ali posamezne osebe, ki ne morejo biti kot taki člani Zveze; to pa le tedaj, ako se vrši predstava v kak dobroteljen namen. 11. Talija naj obsega poleg vsebine še sledeče: a) kratek popis značajev posameznih oseb, njih starosti, itd., b) vrste potrebnih kostumov, c) eventualno izredne rekvizite ali obleke (šloh, konj itd.) d) načrte posameznih slik i. dr.

DOPISI.

Iz tolminskega okraja.

Tolminsko učiteljsko društvo vabi k izrednemu občnemu zboru, ki se vrši 25. marca ob 10. uri dop. v ljudski šoli pri Sv. Luciji s sledečim dnevnim redom: 1. Predavanje g. ravnatelja V. Bežeka: Čitanka v jezikovnem pouku. — Metodično razpravljanje štivnih koščkov. 2. Predlogi tov. Fr. Ločniškarja o organizaciji za pospeševanje mladinske književnosti. 3. Navsveti tov. Fr. Kašca, kako bi se sanirali Zavezini listi. 4. Poročilo tov. J. Rakovščeka o poslovnem redu Zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev. 5. Ustanovitev pevskega zbora in orkestra. 6. Slučajnosti. Odbor.

Iz Sv. Lucije. — Pred nedolгим časom smo čitali v »Slovenskem Narodu«

iger pa, iz 11. do 16. stoletja, ki so jih označali za šahove igre, ni ostala nobena; v 16. stoletju je prišla v modo igra s kraljico, »Scacchi de la Donna« in od takrat dalje šele datirajo interesantni šahovi problemi. — Londonski šahovski klub se je bavil več časa intenzivno s srednjeveškim šahom in pravili takratne igre. Zraven tega so uprizorili »match« med dvema klubovima amaterjema, ki sta igrala jedno partijo strogo po pravilih »Scacchi all' Antica«. List »Times« je priobčil to kuriozno igro. Dolgost igre, 84 potez, kaže, da o kakem premišljenem naskoku ni bilo govora, marveč da se je takorekoč samo premikalo figure sem in tje....

Pri dražbi zemljišča goreča sveča. — V kraju Butterwich v angleški grofovini Lincolnshire imajo staro navado pri dražbi zemljišča, da dražitelj prižge svečo in par centimetrov pod plamenom vtakne v njo iglo. Sveča gori toliko časa, da igla izpade. Kdor v tem trenutku zakriči in ponudi več, ta dobi draženi predmet. To staro navado so bili opustili, ali neki kmet jo je pred kratkim zopet oživil, ko so mu dražili njivo...

pohvalo naših Lomljanov, kateri, čeprav sami ubožni, tekmujejo v požrtvovalnosti za prekornisto družbo sv. Cirila in Metoda. Vsa čast jim! Nič manj niso požrtvovalni Dol. Trebušani, ki so prispevali podružnici pri Sv. Luciji z znatnim zneskom 24 K. Hvala vam vrli in zavedni Trebušani!

Proti koncu aprila ali v začetku maja bomo imeli občinske volitve. Dosedaj ni čutiti še nikakega zanimanja, morda se duhovi pozneje bolj razvnamejo.

V novi sadni drevesnici »Gor. kmetijskega društva« se pridno dela. Škoda, da se ni pričelo že pred leti s to prepotrebno napravo za naš kraj in okraj. Bolje sedaj, kot nikdar!

Podbrdo. — Zadnjič smo nekoliko opisali blagoslovljeno delo birokracije glede ceste Petrovo Brdo. K temu nam je še pristaviti, da ne bi bilo napačno, ko bi se h kinematografični predstavi, ki naj bi kazala omenjeno cesto in vožnjo po nji, povabilo tudi g. glavarja v Tolminu, morda bi potem zastavil svoje moči, da se temu neznosnemu stanju čimprej napravi konec. Morda bi se le dobila kaka druga »žavba« kakor prepoved... Ljudstvo rentarji in to tudi po pravici. Plačuje davke, služi vojake, a država se ne briga zanj, ljubši so ji albanski razbojniki kakor mi. Kaj bi n. pr. bilo da bi nastala vojna z južno sosedo. Edini izhod v baško dolino iz Kranjske, vsekakor velikega strateškega pomena pa tak, ako to traja le še 1 leto, da ne spravijo enega topa čezenj. Seveda, za razne špijone à la Švihla država razmetava denar, kjer pa bi bilo ljudstvu in nji v korist, pa nima knofa.

Podbrdo. — Ostre besede padajo o cesti na Petrovo Brdo. Dobro je pa tudi omeniti nekoliko cesto, ki vodi iz Podbrda v Hudajužno. Ta je sicer še za porabo, toda ne bo dolgo da se bo na nekaj mestih posula — in imeli bomo pot edino še v nebesa. Morda potem tudi davčni eksekutarji ne bodo mogli do nas. Ako bi bilo kaj takega, naj se le podere v božjem imenu.

V mislih nam je kos ceste pod postajo, kateri je bil vsled prestave zgrajen še le za časa zgradbe železnice. Hudournik Bača pa je ta del ceste spodjedel v temelju, da ne bo dolgo časa, ko bomo imeli cesto — v Bači. Enako tudi pri Prodaru. Vse to bi bilo izvršeno s par sto kronami, toda vse kaže, da se bodo gospodje s čudovito počasnostjo obračali eden do drugega, kdor naj plača teh par kron, da se bo cesta naveličala stati na eni nogi ter se neozirajoč na razne urade, kateri jahajo šimelja, vsedla v vodo.

Gospodje, ako bodete čakali, bo treba več tisočakov kakor zdaj stotakov.

Iz ajdovskega okraja.

Iz Ajdovščine. — (Predavanje.) V Ajdovščini se vrši dne 18. t. m. ob 8. zvečer v dvorani g. Bratina zanimivo predavanje »O našem gospodarskem položaju«. Predava g. dr. Josip Agneletto. Vstop prost.

Iz Lokavca. — Že leto je temu, ko se je v naši prijazni vasi zbrala četica mladeničev, ki se je navdušila za sokolsko idejo in sklenila ustanoviti tudi pri nas čim prej sokolsko društvo. Po danih navodilih sokolske organizacije so si izvolili pripravljalni odbor, kateri je v tem času neumorno delal in pripravljati tla krasni ideji. Posebno mladi telovadci so podali v tem času krasen vzgled vstrajnosti, ako se nvažuje razmere, s katerimi se inajo boriti. Pokazali so že v preteklem letu s svojimi nastopi pod okriljem sosednjih društev, da smemo opravičeno upati, da je podlaga bodočemu sokolskemu društvu v naši občini dovolj trdna. Vsled tega se je »Sokol« v Ajdovščini drage volje odzval prošnji našega pripravljalnega odbora, da bi ustanovil v Lokavcu svoj odsek in sklicuje v to svrhu v nedeljo 22. t. m. ob 2^{1/2} pop. odsekov ustanovni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor sklicateljev. 2. Poročilo priprav. odbora. 3. Čitanje pravil in poslovnika. 4. Vpisovanje članov. 5. Volitev odbora. 6. Slučajnosti. — Može in mladeniči lokavški! Pridite vsi in vpišite se med člane, da s tem pripomorete dobri stvari, ki ima plemeniti namen duševno in telesno okrepiti slovenski narod. Naj postane tudi naš odsek sveža vejica

na mogočnem slovanskem sokolskem drevesu! Na zdar!

Iz iržiškega okraja.

Iz Devina. — Na občnem zboru bralnega in pevskega društva »Ladija« v Devinu so bili izvoljeni v odbor: g. Ivan Pencikar predsednikom; g. Rud. Gašperin podpredsed.; g. Leop. Ples tajnikom; g. Angelj Gabrovec blagajnikom; gg. Emil Weiseltl, Fr. Škabar in Jos. Legiša odbornikom.

Iz goriške okolice.

V Solkanu so udrli neznani tatovi v Zimičevo trgovino in pobrali 1000 K denarja. — V Slamičevo mesnico so tudi udrli ali tam so dobili le par vinarjev.

Iz Volčjedrage. (Smrtna kosa.) Umrl je v visoki starosti Andrej Bajt, krčmar ob cesti. Pokojni je bil dober gospodar in spoštovan mož. Naj počiva v miru. Preostalih naše sožalje!

Iz Vrtojbe. — Slovenska Čitalnica v naši vasi bo praznovala leta 1917. petdesetletnico svojega obstanka, a še nikdar ni štela toliko članov kot letos, ko jih ima že 103. Tudi njena knjižnica, ki se je v zadnjem letu lepo spopolnila (od 162 na 212 knjig) deluje naravnost izvrstno, ako upoštevamo, da je v prejšnjih časih izposodila krog 200 knjig letno, dočim je dosseglo število izposojenih knjig v minulem letu 978. Denarno stanje društva je ugodno. Lani je bilo 1310 K 28 v prometu in sicer 677 K 19 v dohodka, 633 K 28 v stroškov. Na občnem zboru je bil izvoljen soglasno stari odbor, razen male premenbe.

Da vživa Čitalnica simpatije v celi občini, je pokazala veselica na zadnjo pustno nedeljo ob nabito polni dvorani skoro samih domačinov. Nastopil je pri tej priliki tudi po dolgem času zopet društveni pevski zbor pod vodstvom domačina g. Justa Gorkič, ki je žel obilo pohvale. Za zabavo je skrbel tudi g. Josip Arčon s svojim gramofonom, za kar naj mu velja prisrčna zahvala. Igra »Vlak« je zamudila je splošno ugajala in nudila obilo smeha. Društveni tamburaški zbor pod vodstvom g. Izidorja Mermolja tudi zasluži, da se omeni.

Čitalnica je začela v zadnjem času razvijati prav neumorno delovanje in je vsled tega privabila v svoje okrilje posebno mladino, tako da je skoro vsaka družina zastopana v njej. Bralnica z obilico raznih časopisov in knjižnica z lepidi knjigami sta ona dva privlačna činitelja, ki vabita ljudi k pristopu, ne da bi povdarjali pri tem korist, ki jih nudi društvo za duševno izobrazbo in s tem tudi za gospodarski napredek občine. Kajti s ponosom lahko trdi Čitalnica, da so vsi domačini samouki, ki delujejo posebno na gospodarskem polju v občini in izven nje, dobili vsaj posredno pri Čitalnici veselje do nadaljnje izobrazbe in do nadaljnjega učenja.

Želimo Čitalnici, da bi se število njenih udov še pomnožilo in da bi njeno delovanje čim največ koristilo splošnemu napredku slovenskega naroda.

Anton Potatzky v Gorici naslednik Jos. Terpla.

Na aredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nirnberškega in drobnega blaga ter tkanin preje in nitij.

POTREBŠČINE.

Za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE.

za krojače in čuljarje.

Svetinjice. — Rožni venci. — Mašne knjžnice.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi.

alizirano, je skoro porabljeno posojilo! Občina si najema denar sproti v tekočih računih in pridno gradi in popravlja šolska poslopja, kakor da bi ta šolska poslopja z lahkimi šolami mogla rešiti goriško italijanstvo pogin! To je zapravljane denarja! Nekatera teh poslopj pa bodo morali odstopiti za slovenske mestne ljudske šole!

Za ljudske šole

izda mesto na leto okoli 120.000 K, skupno za šolstvo je v letošnjem proračunu okoli 280.000 K. Za otroške vrtce izda mesto letos 27.664 K, seveda za ital. otroške vrtce, za Slovence ne da nič vinarja. Za ljudske šole odpade na Slovence (šola na Ajševici in Podturnom) komaj 11.000 K. Nova italijanska ljudska šola v ulici Leopardi bo stala 211.000 K. — To je v nebo vpiljoče! Tako se porablja naš denar za italijanske ljudske šole v Gorici! Slovenci imamo za ljudsko šolo staro barako Podturnom. Če to ni krivica vseh krivic, kaj pa je?! To kriči po maščevanju! Take razmere morajo prenehati!

In celo šole nemškega »Schulvereina« podpirajo naši Veletalijani. Podpora je skrita pod zaglavjem »Razne podpore!« Slovenski volilci! Ali ne zavre kri vsakemu poštemu Slovincu, ko razmišlja le neznosne razmere v Gorici. Ali smo v ravnopravni državi ali kje smo, da se na tak način postopa z nami?!

Slovenski volilci! Dajmo duška svojemu opravičenemu ogorčenju — vsi na volišče!

Mesina uprava

je silno draga. Iz proračuna za tekoče leto je razvidno, da nas stane vsa mestna uprava ogromno svoto 297.619 K, to je petina izdatkov in pa skoro polovica dohodkov!

Imamo državno policijo v Gorici. Mesto prispeva 6000 K — vendar ima še svoje policaje, ki dolge čas prodajajo po mestu. Ti gospodje stanejo mesto na leto 83.110 K. Proč vržen denar!

In kaj dela sedaj na magistratu toliko uradnikov, ko jim pa vlada odjemlje delo za delom, ker je magistrat napravil vse zaupanje, katero je imel pri vladi?! Saj jih je pol preveč po magistratovih uradih!

To je gospodarstvo!

V desetih letih, to je od 1900—1910, je goriško mestno podvojilo doklade na vse direktne davke. — V istem času se je znižal dohodek od obrtniškega davka za celo petino! — Potrebščine so se v omenjenem desetletju zvišale za 100%, dohodki mesta pa so se znižali za 20%.

Obrtni davek v Gorici pada, ker pada obrt in trgovina. Vendar tega v proračunih ne upošteva modra magistratova gospoda. Za letos upajo, da bodo dale doklade na direktne davke 694.900 K, to je okoli 40.000 K več nego lani! Od kod? Povšek kaže le, kaka stiska je vladala pri sestavljalcih proračuna!

Prvi dolg goriškega mesta.

Prvi dolg goriškega mesta je bil napravljen leta 1879. v znesku 1 milijona kron. Razdolžitve je določena na 40 let. Občina plačuje za ta dolg po 65.056 K na leto in bo plačevala še do leta 1929! Pred pogojeno dobo dolga ni mogoče poplačati. Torej bomo plačali skupno 3.252.800 K!

Na tak način skrbijo za mesto italijanski gospodje že od nekdaj!

VOLILCI!

Naredimo konec temu škandaloznemu mestnemu gospodarstvu! Volimo razsodne moze v občinski svet! Dol s kamoro!

Člani pokojninskega zavoda ne meščenci in službodajniki!

Dne 29. marca 1914 se vrše volitve odposlancev za glavni zbor deželnega urada v Trstu, čigar okrožje obsega Dalmacijo, Kranjsko in Primorsko. Glasovnice za te volitve se razpošiljajo.

Nameščenci in službodajniki! Hranite glasovnice in vzbujajte zanimanje za te volitve, za katere vam podpisani volilni odbor v sporazumu s stanovskimi organizacijami pravočasno predloži kandidatno listo.

Narodni volilni odbor v Trstu.

Shod jugoslovanskega dijaštva na Dunaju.

Na dunajskem jugoslovanskem dijaškem shodu sem zaključil svoj kratek govor z besedami: Trieste o nulla. Te besede bi naj značile Slovincem podoben vseučilišni program kakor Italijanom. Samo Trst je Slovincem primerno vseučiliščno mesto, drugega primernege mesta ni. To so bile moje besede in njih smisel.

Dr. Bogumil Vošnjak.

Politični pregled.

Poslanska zbornica odgojena. — Včeraj se je vršila ob 4. uri popoldne konferenca čeških in nemških zastopnikov, ki je končala čisto brez vsakega uspeha. Čehi so sicer nekoliko odnehali in zahtevali le konec komisariata na Češkem in izvolitev deželnega odbora. Pripravljeni so pa tudi bili, da dobe Nemci vseh pravic, ki jih zahtevajo. Ali Nemci so ostali trdovratni in tako so se pogajanja razbila. Ob tri četrt na pet je bila konferenca končana, uro pozneje pa je imel že zbornični predsednik dr. Sylvester v rokah dekret, da je poslanska zbornica odgojena.

V parlamentarnih krogih se zatrjuje, da namerava vlada sklicati meseca maja parlament, da reši proračunski provizorij. Ker pa ni upanja, da bi se do tega časa rešil češko-nemški spor, je skoraj gotovo, da je v jeseni konec tega parlamenta. Tako bo tudi sedanja ljudska zbornica končala predčasno svoje delovanje.

Domače vesti.

Predavanje o rastlinstvu naših Alp. drugi del, se bo vršilo v soboto 21. t. m. ob 8. uri v dvorani Trg. doma. Predavanje bo zasnovano neodvisno od prvega predavanja, tako da mu bo lahko sledil, tudi kdor ni bil navzoč pri prvem. Snov predavanja bo rastlinstvo, ki bliva v zgorjem, brezdrvesnem pravem alpskem pasu. Ondi je kraljestvo prave alpske flore, ki nas pozdravi koj nad drevesno mejo s krasnim bagrenordečim slečevim cvetjem in iznenadjenemu očesu nudi v sijajni svetlobi alpskih višav pestro bujnost mnogovrstnega cvetja v nasičenih barvah. Proti vrhovom pojema rastlinsko življenje in skoro popolnoma izzveni na vihnarjih strminah najvišjih vrhov. Predavatelj nam pokaže v skioptičkih slikah najznačilnejše člane alpske flore, ki jo poznavaleci po pravici mnogo slavijo.

Opozorjamo na seznam slik, priobčen v današnji prilogi.

Za avskultanta sta imenovana sodna praktikanta Ivan Ples in Anton Matanič.

Smrtna kosa. — S poslopji društva »Šolski Dom« v Gorici so visele žalostne črne zastave. Kdo je umrl? so popraševali.... Umrl je mlad učitelj, 24 let stari Adolf Klavara, doma iz Bovca, učitelj na Šolskem Domu v Gorici, kamor je bil poslan od okr. šolskega sveta Tolminskega. Pogreb je bil včeraj popoldne, prav lep, udeležba mnogobrojna. Učiteljski šeniki so zapeli na Livadi pred hišo, kjer je pokojni stanoval, na Placuti v cerkvi in na Goriškem v slovo. Udeležila se je pogreba šolska mladina Š. D., učiteljski šeniki, profesorji, učitelji itd. — Pokojni je bil jako nadarjen lepo vzrasel mladenič. Kdor ga je videl, bi ne bil verjel, da tako kmalu podleže jetiki.

V Raštelu v Gorici je umrl danes zjutraj upokojeni nadučitelj Ivan Kurec, ki je služboval v Dekanih v Istri ter se ob upokojitvi preselil v Gorico. Ima več otrok, 4 še nepreskrbljene.

Tako sta šla v grob dva učitelja, jeden prav mlad, drugi upokojenec, katerega šibko zdravje je napovedovalo smrt. Naj počivata v miru! Preostalih naše sožalje!

Prihodnja številka »Soče« izide v soboto 21. t. m. To radi tega, ker je v četrtek praznik. Opozorjamo na prihodnjo številko »Primorca«, ki prinese obilo novega gradiva.

Slovenke! Slovenci! — Na dan, ko praznujemo svoj najžalostnejši jubilej, naj ne pozabi nihče izmed nas, da le v delu in požrtvovalnosti moremo doseči lepšo

bodočnost. Zato naj ne bo Slovence, ki ne bi 18. t. m. položil mal dar, domu na oltar, da more še uspešneje delovati naša prekristna Ciril-Metodova družba. Vsakega zavednega Slovence je jutri v sredo 18. t. m. geslo: s podvojeno silo na delo za Ciril-Metodovo družbo!

Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici sprejme podnajemnika za neko novo stanovanje v sredini mesta. Zglasiti se je pri g. Turku, brivcu na Kornu in sicer čimprej.

Samomor. — V Renčah je izvršila samomor 17-letna Karolina Mozetič. V domačem bregu si je pognala iz revolverja kroglico v glavo. Umrli je drugi dan. Izvršila je to baje radi nesrečne ljubezni.

Aretacije. — V Gorici so aretirali brivca K. Pavlačiča, ker je svojemu gospodarju g. Novaku v Gosposki ulici pobil dve zrcali v jezi, da ga je odslovil. — 28-letna Marija Kren iz Štajerske je obdolžena tatvine 15 K v škodo Elizabete Česnik z Otlice. — Antona Bobiča iz Gorice so aretirali, ker je nevarno grozil svoji ženi.

Trg sv. Jelerja v Gorici včeraj je bil dobro obiskan.

Zgubljeno. — Spominska kolajnica 20. sept. se je zgubila Pošten najditelj je naprošen, da jo odda v našem upravnistvu.

Domača politika.

Shod v Sv. Luciji. — Slov. politično društvo sklicuje shod v nedeljo popoldne 22. t. m. pri Mikuzu. Poročata poslanec Mikuz in dr. Puc.

Shod v Kobaridu. — V nedeljo se je vršil v Kobaridu shod Slovenskega političnega društva v Gorici. Shoda se je udeležilo 350—400 zborovalcev, da je bila velika dvorana občinske vojašnice nabito polna. Na shodu sta poročala deželna poslanca Miklavčič in dr. Podgornik. Njih govor sta bila sprejeta z velikim odobravanjem, posebno ugodno je pa vplivala stvarnost poročil. Hujskarije »Novega časa« tudi v gorah nimajo zaželenega uspeha. O dobro uspelem shodu prinese mo prihodnjič obširnejše poročilo.

Misijonarji proti »Soči«. — Po naši okolici se vršijo misijoni. Čujemo, da misijonarji rujejo po priznicah in spovednicah tudi proti »Soči« ter jo stavijo v jedno vrsto z ljubljanskim dnevnikom »Dnevom«. Prosimo naše somišljenike v krajih, kjer se vršijo misijoni, da nam natančno sporočijo, kaj govorijo o »Soči« in »Primorcu« in poskrbijo naj potrebne priče! Prosimo!

Prosveta.

Redni občni zbor »Narodne Prosvete« v Gorici se bo vršil v sredo, dne 18. t. m. ob 8. uri zvečer »pri jelenu«. Dnevni red: 1. Prememba pravil; 2. Poročilo odbora; 3. Volitev odbora; 4. Morebitni predlogi. Gg. člani so vabljeni, da se vdeležijo polnoštevilno.

Baudouin obsaj n!

Zadnje dni je bil slavni poljski slavist Jan Baudouin de Courtenay obsojen na dve leti ječe, ker je priobčil brošuro, v kateri kritizira politični sistem na Ruskem ter priporoča dalekosežno avtonomijo za neruske kraje. Ker je B. mnogo popotoval po slovenskih krajih zavoljo preiskovanja narečij, morda ne bo neumestno, če povem o njem dve, tri besede.

Jan Baudouin se je rodil 13. sušca l. 1845. v Radziminu, okrožnem mestecu varšavske gubernije; predniki njegovi so bili izgnani Francozi, ki so se pa bili naturalizirali v Poljake. Od leta 1870. dalje je predaval slavistiko na raznih univerzah (najprej je bil priv. docent v Peterburgu, potem profesor v Kazanju, Jurjevem (Dorpatu), Krakovem in naposled v Peterburgu). Objavil je v dobi od l. 1870. do naših dni veliko število znamenitih knjig in razprav na slavističnem polju, a tudi o jezikovni psihologiji in občni fonetiki. Poleg poljščine ga zanimajo od nekdaj zlasti slovenski in čakavsko-hrv. dialekti; zato je od l. 1872. do najnovejšega časa pridno potoval po Gorenjskem, Tolminskem, Beneškem, Reziji, Vipavski dolini i. t. d.; pred kratkim se je mudil blizu

Reke. V vseh teh krajih je pazljivo poslušal ljudsko govornico in na podlagi teh študij je napisal dialektološke spise velike znanstvene vrednosti, zlasti o slov. narečjih v Italiji in okoli Cirknega. Od drugih dialektologov in fonetikov, zlasti Nemcev in Skandinavcev, se razlikuje s svojim izrednim, občudovanja vrednim prirojenim darom, da zna po kratkem opazovanju in občevanju govoriti razna narečja skoraj tako dobro kakor domačini. Baudouin govori z Rezijani rezijanski, s Cirklijani cirklijansko itd. Znamenita je njegova slovenska knjižica »Nekateré opazke ruskega profesorja« (1872), ponatisnjena iz »Soče«. Vsi strokovnjaki cenijo njegove spise o glasoslovnih in sorodnih vprašanjih. In zdaj mu je izkazala oficijelna Rusija svojo hvaležnost z obsodbo na 2 letno ječo. Tako ravna ruska država s svojimi najboljšimi sinovi, s cvetom inteligence. I. Košťál.

Razne vesti.

Osumljen špionaže. — V Bujah v Istri so aretirali dacarja Italijana Sbisà, ki je osumljen špionaže. Iz Trsta je prišel preiskovalni sodnik z vojaškim avditorjem, ki sta zaslišala Sbisà na dolgo in ga je potem orožnik odpeljal v Trst v zapore.

Peppino Garibaldi — obsojen radi goljufije. — Sin »slovečega« Menotti Garibaldi-ja Peppino Garibaldi je bil obsojen te dni v Rimu radi goljufije, v družbi z drugimi, na 3 leta in 7 mesecev ječe in 1000 lir globe. — Irredentovski listi laški v naših pokrajinah nič ne poročajo o tem. Morda jih pa kaj boli srce, ker je obsojen — »nostro Peppino«.

(Dalje na četrti strani.)

Preklic*)

Podpisani preklicujem vse žaljive besede, ki sem jih izgovoril v pijanosti včeraj v gostilni g. Fr. Vechieta v Solkanu in se zahvaljujem g. Viktorju Lebanu, da mi je odpustil.

V Solkanu, 17. III. 1914.

A. B.

*) Za vsebino pod tem naslovom je odgovorno uredništvo le toliko, kolikor zahteva tiskovni zakon. 60—1

NOVI ZEMLJEVIDI BALKANA

so došli. Priporočamo splošni zemljevid jugovshodne Evrope, ki obsega cel Balkan z Istro na zahodu in do Dunaja. To je najbolj pregleden zemljevid in stane K 1'80, — po pošti K 1'90.

Drugi bolj podroben zemljevid je: Die zentralen Balkanländer zwischen Adria u. Pontus. Je zelo natančen in velik. Stane K 3'—, po pošti K 3'10. — Na deželo pošiljamo z obratom pošte. Naročiti je edino s — poštno nakaznico. Na naročila brez poslanega zneska se ne oziramo. — Priporočamo rojakom na deželi, da si čim prej omislijo jeden ali drugi teh dveh lepih zemljevidov. Kdor more, naj naroči oba.

Knjigarna A. Gabršček.

Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici naznanja svojim p. n. gg. članom, da je danes ob 3. uri zj., po dolgi in mučni bolezni, preminul naš dolgoletni bralničar g.

IVAN KURET,
naučitelj v p.

Pogreb dragega rajkega se vrši v sredo, dne 18. t. m. ob 3. uri pop. izpred hiše žalosti v Raštelu št. 20.

Gg. člani so uljudno vabljeni, da spremlijo blagega pokojnika v obilnem številu k zadnjemu počitku.

V GORICI, dne 17. marca 1914.

61—1 **Odbor.**

Posestvo v Kronbergu na prodaj.

Hiša nova, travniki, vinogradi in za domačo potrebo gozda. Poizve se pri Jožefu Mačus, krčmarju, Damber 98, Kronberg p. Solkan. 62—3

Uboj v starem mestu v Trstu. — V starem mestu v Trstu je v nedeljo zašel Arabec Osman Ahmed, kurjača na neki ladji, mornarja Martina Jurešića, rodom iz Dalmacije. Jurešić je umrl v par minutah. Pretep se je začel radi neke ženske. Arabca so aretirali. Pravi, da ni nič kriv, marveč da se je samo branil.

Ustreljen žurnalist. — V Parizu je ustrelila včeraj soproga ministra Caillaux glavnega urednika lista »Figaro«, Calmette. List je ostro napadal ministra več časa, kar je ministrovo ženo tako razkačilo, da je sklenila, maščevati se. Prišla je v uredništvo in ko jej je prišel naproti Calmette, je ustrelila nanj iz revolverja. Calmette je po par urah umrl.

Senzacionalen pobeg iz zaporov v Ljubljani. — Prva dva kranjska vlomilca sedanje dobe, še mladeniča, Leopold Jereb in Ivan Pavlič sta bila lansko leto zaradi raznih vlomov obsojena na večletno ječo. Jereb je »zbolel« in so ga v zaporu pri deželni sodišču dali v domačo bolnišnico (Marodezimmer). V noči osobe na nedeljo je pa ob 2. službujoči paznik pogrešil Jereba v sobi. Konstatirali so, da je Jereb zrezal blazine, iz katerih si je napravil vrh ter se po nji spustil iz tretjega nadstropja na vrt justične palače, potem jo pa popihal v jetniški obleki proti Glinam. Prisopil je do tamošnjega železniškega čuvaja in ga baje izsilil, da mu je dal civilno obleko. K čuvaju je baje prinesel tudi škarje, s katerimi je zrezal blazine ter mu rekel, da bo prvega stražnika ali orožnika z njimi zrezal, ki bi ga hotel aretirati. Žago, s katero je prežagal v ječi pri oknu mrežo, je menda pustil tam in se absolutno ne ve, odkod jo je dobil v zapor. Pa malo časa se je veselil prostosti. V neki gostilni je sedel neki mož, ki je spoznal Jereba ko je prišel v gostilno. Naznanilo je to orožniku in ta ga je prijel, zvezal in odgnal v Ljubljano.

Viharji in potresi. — Iz Jekaterinoslava poročajo: Poplave, ki so nastale vsled viharne plime v Severnem morju, so uničile 6 krajev. Škoda je velikanska. Orkan je trajal 10 ur. Morje je poplavlilo mnogo štirjaških kilometrov zemlje ter podsul vse. Poplavlilo je tudi del železnice z vlaki. Ko je voda odtekla, so našli vlake z mrličji v strašnih položajih. V enem kraju je izginilo 380 hiš s 1000 prebivalci.

Iz Odese: V Črnem morju je divjal silen ciklon, ki je napravil v Sebastopolu in Jalti silno škodo. Tri velikanske trgovske ladje so se potopile.

Iz Londona: Na Angleškem so divjali hudi viharji. Škoda je velika.

Iz Tokio: V Akitiju je potres porušil mnogo hiš. Mnogo ljudi je poginilo. Tudi neki ognjenik je začel bruhati.

Radij mesto premoga. — Znanj angleški prirodoslovec Philipps je izvršil krasen izum. Posrečilo se mu je izdelati razkrojitev radija, ki se da uporabiti kot gonilna sila za ladje in avtomobile. Doba je blizu, pravi Philipps, ko bo služila kot gonilna sila na parnikih in avtomobilih plin ali olje radija mesto bencina in premoga. Ker bodo v doglednem času izčrpani vsi premogokopi zemlje, zato je dolžnost vede, da priskrbi pravočasno sredstva, ki morejo nadomestiti oglje. Philipps je tudi takoj na podlagi eksperimentov dokazal, da ima njegova teorija tudi trdno podlago. Za sedaj ima iznajdba seveda le znanstveni pomen.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.
Tiska: »Goriška Tiskarna« A. Ogršček (odgov. J. Fabčič).
Zaloga: Družba za izdajanje listov »Sofa« in »Primorec«.

Praktična naznanila.

Deželni odbor: Uradi so odprti vsak delavnik od 8.30 dopoldne do 12.45 pop. in od 4—6 popoldne.

Deželna blagajna uraduje vsak dan od 9. dopoldne do 1. popoldne.

Deželna hipotekna banka (Šolska ulica.) uraduje vsak dan od 9. zjutraj do 1. popoldne.

Deželni muzej, na Kornu, je odprt vsako nedeljo od 10—12 dop. brezplačno; druge dneve se treba obrniti na čuvaja in plačati vstopnino 20 v.

Magistrat: od 9. dopoldne do 12.30 pop. in od 3—6 popoldne.

Okrajno glavarstvo: od 9. do 12. dopoldne in od 3—6 popoldne.

Davkarija: od 8—12 dopoldne in od 4—6 popoldne.

Poštni in brzojavni urad: Urad za priporočena pisma od 8. dopoldne do 7. zvečer. Urad za zavoje od 8. dopoldne do 6. popoldne. Urad za vrednosti in poštna tiranilnica od 9. zjutraj do 6. popoldne. Telefonski in brzojavni urad je odprt dan in noč.

Državno pravdnništvo uraduje od 8—12 dopoldne in od 1—6 popoldne.

Okrožna sodnija je odprta od 8—12 dopoldne in od 3—6 popoldne.

Trgovska in obrtna zbornica: od 9—12 dopoldne in od 3—6 popoldne.

Gozdni in domenski urad: od 8—12 dop. in od 4—6 popoldne.

Okrajna bolniška blagajna: od 9—12 dop. in od 3—6 popoldne.

Goriška ljudska posojilnica, Gosposka ulica, od 8—12 dopoldne.

Goriško kmetijsko društvo, na Kornu, od 8—12 dopoldne in od 2—5 popoldne.

Krompir

lep, zdrav, jedilni in semenski najboljši vrste razpošilja vedno, v vsaki množini ter najceneje trgovska firma

J. Kušlan — Kranj
(Krainburg).

59—3

Naznanilo.

Trnovski lastniki apnenic naznanjajo, da so zvišali ceno apna in da stane sedaj K 2-80 pripeljano v Gorico. — Izven mesta je za toliko dražje, kolikor stane več voznja.

Glede naročil se lahko oglasi pri posredovalcu (mešetarju) Filipu Krivic, ki stanuje Via Ponte Nuovo št. 42 (hiša Palik).

57—3

Odlikovana pekarija in sladčičarna
Karol Draščik
v Gorici, na Kornu v (lasni hiši)

zvršuje naročila vsakovrstnega tudi najfinjšega peciva, torte, kolače za birmance in poroke, odlikovane velikonočne pince itd.

Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali v originalnih butelkah. Priporočila se slav. občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Edina primorska tovarna dvokoles:

»TRIBUNA«

Gorica, Tržaška ul. 26.
prej pivovarna Gorjup.

Zaloga dvokoles, šivalnih in kmetijskih strojev, gramofonov, orkestrionov i. t. d.

F. BATJEL — GORICA

Stolna ulica št. 2—4.

Prodaja na obroke. Ceniki franko.

Glavna zaloga
Palma podpetnikov

A. Drufovka

Gorica, Raštelj 3.

Zaloga usnja.

Samo še kratek čas

razpošilja **Prva gorenjska razpošiljalnica IVAN SAVNIG, Kranj**, Gorenjsko št. 155.

3 m	finega močnega blaga za moško obleko	K 7-—
3	finega še močnejšega blaga za	9-—
3	zelo trpežnega modnega sukna	10-—
3	še boljšega	12-—
3	najfinejšega	16-—
4 1/2	finega blaga za ženske obleke 110 cm široko	5-—
4 1/2	finejšega modnega blaga za ženske obleke 110—115 cm široko	7-—
4 1/2	modnega volnenega blaga 110—115	10-—
4 1/2	finega angleš. volnenega blaga 110—115	15-—
20	zelo močnega belega platna samo	8-—
20	še močnejšega	10-—
20	trpežnega rujavca platna	8-40
20	finega okstorda za moške srajce	10-—
20	še finejšega	12-—

Zahtevajte tudi najnovejšo vzorce raznega blaga iz **Prve gorenjske razpošiljalnice** IVAN SAVNIG, Kranj, Gorenjsko št. 155. 58—10 26—10

Naznanilo preselitve.

Sl. občinstvu v mestu in z dežele uljudno naznanjam, da sem **preselil** in na novo uredil svojo

:-: krojaško delavnico :-:
na Tekališču Fr. Josipa št. 27 in ulica Bertollini št. 2
(prej na Kornu.)

Potrudil se bodem, da postrežem cenj. naročnikom v vsakem oziru z trpežnimi, modernimi in ceneni izdelki najnovejšega dunajskega kroja.

Obenem naznanjam cenj. naročnikom, da imam v zalogi vsakovrstno blago za moške obleke. — Za mnogobrojna naročila se najtopleje priporoča

Fran Simčič, krojaški mojster

Gorica, Tek. fr. Josipa št. 27 in ulica Bertollini 2.

58—2

„Goriška ljudska posojilnica“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

(V lastni hiši, Gosposka ulica št. 7, I. nadst.) — Telefon št. 70

Račun poštne hranilnice št. 837.315.

Na občnem zboru dne 27. aprila 1913. se je določilo:

Hranilne vloge se obrestujejo po 5%. Stalne večje vloge z enoletno odpovedjo po dogovoru. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakogar.

Vlagateljem so na razpolago hišni hranilniki.

Z zvišanjem obresti hranilnih vlog vsled splošnega podraženja denarja, zvišati so se morale sorazmerno tudi dosedanje 5, oz. 6% obresti od posojil.

Glavni deleži se obrestujejo koncem leta 1912. s 6%.

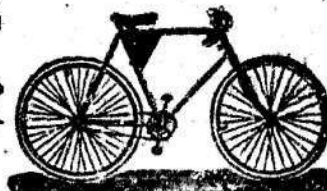
Stanje 31. dec. 1912: Zadržanikov 1822 z deleži v znesku 57.012 kron. — Hranilne vloge: 1.022.156 05. — Posojila: 898.203.—. — Rezervni zaklad: 125.235 36 — Lastno premoženje: 383.926.76.

Kupujte samo dvokolesa „Gerice“ in „Alfena“, ki so najboljši francoski sistem in najtpežnejše vrste bodisi za navadno rabo ali za dirke.

Šivalni stroji **Original Victoria** so najpraktičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsakovrstno šivanje in šitiranje (vezenje). Stroj teče brezšumno in je jako trpežen.

Uška, samokreze, ša noreznice in vse v to troko spajajoče prejmete se dobi po tovarniški ceni pri trdk

Kerševani & Čuk

GORICA, na Stolnem trgu št. 9. GORICA.

Žganjarna Robert Diehl — Celje

priporoča svojo doma žgano štajersko slivovko, tropinovec, borovničevce, brinjevec, ščipkovec, vinsko žganje, konjak; nadalje kuba in jamajka rum, grenčico, »Planinski liker«, Felinovec ter razne vrste grenkih in sladkih likerjev, čaj Ceylov, Orange, Pekoe in Souchong.

Vzorci in ceniki na razpolago.